

บทที่ 2

ลักษณะของการฟอกเงินและการกำหนดให้ การฟอกเงินเป็นความผิด

2.1 ความหมายของการฟอกเงิน

ปกติแล้วเมื่อมีการกระทำความผิดทางอาญาเกิดขึ้น ถ้าได้มีการพิสูจน์ความผิดของจำเลยตามขั้นตอนของกระบวนการยุติธรรมแล้ว กฎหมายก็ได้กำหนดมาตรการเพื่อดำเนินการกับทรัพย์สินของผู้กระทำความผิด นั่นก็คือ การริบทรัพย์สินตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 32 ถึง มาตรา 37 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อคุ้มครองสังคมตามหลักเกณฑ์ของวิธีการเพื่อความปลอดภัย และเพื่อเป็นการลงโทษผู้กระทำความผิด ที่ว่าเพื่อคุ้มครองสังคมตามหลักเกณฑ์วิธีการเพื่อความปลอดภัย เพราะผู้กระทำความผิดจะได้หมดโอกาสที่จะใช้ทรัพย์สินนั้นไปกระทำความผิด ทำให้สังคมได้รับความปลอดภัยมากขึ้น และที่ว่าเป็นการลงโทษผู้กระทำความผิด เพราะทำให้เจ้าของทรัพย์สินสูญเสียสภาพความเป็นเจ้าของทรัพย์สิน และทรัพย์สินจะต้องถูกดำเนินการตามหลักเกณฑ์ของกฎหมายต่อไป

สำหรับประเภทของทรัพย์สินที่จะต้องถูกริบโดยเด็ดขาด หรือเป็นดุลยพินิจของศาลที่จะริบนั้น ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 32 มาตรา 33 และมาตรา 34 ได้บัญญัติหลักเกณฑ์ไว้ดังนี้

การริบทรัพย์สิน แบ่งออกเป็น 3 ประเภท คือ

1. ทรัพย์สินที่ศาลจะต้องริบเสมอ ไม่ว่าจะเป็นของผู้ใดก็ตาม (ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 32)
2. ทรัพย์สินที่ศาลจะต้องริบเสมอ เว้นแต่เป็นของผู้อื่นซึ่งมิได้รู้เห็นเป็นใจด้วยในการกระทำความผิด (ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 34)

3. ทรัพย์สินที่อยู่ในดุลยพินิจของศาลว่าจะริบได้หรือไม่ เว้นแต่จะเป็นของผู้อื่นซึ่งมิได้รู้เห็นเป็นใจด้วยในการกระทำความผิด (ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 33)

ตามกรณีทีหนึ่ง ทรัพย์สินที่ศาลจะต้องริบเสมอไม่ว่าจะเป็นของผู้ใดก็ตาม ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 32 บัญญัติว่า "ทรัพย์สินใดที่กฎหมายบัญญัติไว้ว่า ผู้ใดทำหรือมีไว้เป็นความผิดให้ริบเสียทั้งสิ้นไม่ว่าจะเป็นของผู้กระทำความผิด หรือมีผู้ถูกลงโทษตามคำพิพากษาหรือไม่" ทรัพย์สินที่ศาลจะต้องริบเสมอ คือ ทรัพย์สินที่ผู้ใด "ทำ" เป็นความผิด เช่น การทำเงินตราปลอม ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 246 และทรัพย์สินที่ผู้ใด "มีไว้" เป็นความผิด เช่น เฮโรอีน หรือฝิ่นเถื่อน ซึ่งทรัพย์สินเหล่านี้ศาลต้องริบเสมอ แม้ศาลพิพากษายกฟ้องเพราะจำเลยมิใช่ผู้มีทรัพย์สินนั้นก็ตาม

ตามกรณีที่สอง ทรัพย์สินที่ศาลต้องริบเสมอ เว้นแต่เป็นของผู้อื่น ซึ่งมิได้รู้เห็นเป็นใจในการกระทำความผิด ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 34 บัญญัติว่า "บรรดาทรัพย์สิน (1) ซึ่งได้ให้ตามความ ในมาตรา 143 มาตรา 144 มาตรา 149 มาตรา 150 มาตรา 167 มาตรา 201 หรือมาตรา 202 หรือ (2) ซึ่งได้ให้เพื่อจูงใจบุคคลให้กระทำความผิด หรือเพื่อเป็นรางวัลในการที่บุคคลได้กระทำความผิดให้ริบเสียทั้งสิ้น เว้นแต่ทรัพย์สินนั้นเป็นของผู้อื่นซึ่งมิได้รู้เห็นเป็นใจด้วยในการกระทำความผิด" ทรัพย์สินที่ศาลต้องริบเสมออีกกรณีหนึ่ง คือทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการให้สินบนเจ้าพนักงาน หรือพนักงานในการยุติธรรม รวมไปถึงทรัพย์สินที่ให้เพื่อจูงใจและเพื่อเป็นรางวัลในการที่บุคคลได้กระทำความผิดและต้องเป็นทรัพย์สินที่ได้มีการ "ได้ให้" กันแล้ว

ตามกรณีทีสาม ทรัพย์สินที่อยู่ในดุลยพินิจของศาลจะริบหรือไม่ก็ได้ เว้นแต่เป็นของผู้อื่นซึ่งมิได้รู้เห็นเป็นใจด้วยในการกระทำความผิด ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 33 บัญญัติว่า "ในการริบทรัพย์สินนอกจากศาลจะมีอำนาจริบตามกฎหมายที่บัญญัติไว้โดยเฉพาะแล้วให้ศาลมีอำนาจสั่งให้ริบทรัพย์สิน ดังต่อไปนี้คือ

- (1) ทรัพย์สินซึ่งบุคคลได้ใช้ หรือมีไว้เพื่อใช้ในการกระทำความผิด หรือ
 (2) ทรัพย์สินซึ่งบุคคลได้มาโดยได้กระทำความผิด เว้นแต่ทรัพย์สิน
 เหล่านี้เป็นของผู้อื่นซึ่งมิได้รู้เห็นเป็นใจช่วยในการกระทำความผิด"

ทรัพย์สินที่อยู่ในดุลยพินิจของศาลว่าจะริบหรือไม่ก็ได้ ตาม
 ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 33 (1) อาจจะเป็นทรัพย์สินที่ได้ใช้ในการกระทำ
 ความผิดแล้วก็ได้ เช่น ปืนที่ใช้ในการกระทำความผิดฆ่าคนตาย หรืออาจจะเป็น
 ทรัพย์สินที่ยังไม่ได้ใช้ในการ กระทำความผิดแต่มีไว้เพื่อใช้ในการกระทำความผิดก็ได้
 เช่น เครื่องมือสำหรับใช้ในการรังแกเพื่อกระทำการโจรกรรม เป็นต้น ส่วนทรัพย์สิน
 ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 33 (2) ซึ่งเป็นการริบทรัพย์สินที่ได้มาโดยการ
 กระทำความผิด ก็เพื่อเป็นการป้องกันไม่ให้บุคคลได้รับประโยชน์จากทรัพย์สินที่ตน
 ได้กระทำความผิดเช่นการจับปลาโดยใช้เครื่องมือบางอย่างซึ่งเป็นการฝ่าฝืน
 พระราชบัญญัติการประมง ปลาที่จับได้ก็เป็นทรัพย์สินซึ่งได้มาโดยการกระทำความผิด
 ทรัพย์สินซึ่งได้มาโดยการกระทำความผิดนั้นก็ทำนองเดียวกับทรัพย์สิน ซึ่งได้ใช้หรือมีไว้
 เพื่อใช้ในการกระทำความผิดในประการที่ว่า ความผิดนั้นจะต้องเป็นความผิดในตัว
 ของมันเองไม่ใช่ความผิด เนื่องจากกระทำโดยไม่ได้รับอนุญาต

นอกจากการริบทรัพย์สินตามประมวลกฎหมายอาญาแล้ว พระราชบัญญัติ
 ที่มีโทษทางอาญาก็ได้บัญญัติหลักเกณฑ์การริบทรัพย์สินไว้เช่นกัน

เนื่องจากโทษริบทรัพย์สินเป็นโทษประเภทหนึ่งตามประมวลกฎหมาย
 อาญา ดังนั้น จึงจะต้องสัมพันธ์กับความรับผิดชอบของเจ้าของทรัพย์สิน
 ถ้าเจ้าพนักงาน ไม่สามารถพิสูจน์ความผิดของจำเลยได้ เนื่องจากพยานหลักฐาน
 ไม่เพียงพอ หรือทรัพย์สินนั้นได้มีการเปลี่ยนสภาพไปแล้ว รวมตลอดไปถึงความ
 บกพร่องในขั้นตอนของการดำเนินคดี ก็ไม่สามารถริบทรัพย์สินของผู้กระทำ
 ความผิดได้ เช่น

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1707/2531 (ประชุมใหญ่) ศาลจะสั่งริบทรัพย์สินที่
 จำเลยมีไว้เพื่อใช้ในการกระทำความผิดได้ ก็ต่อเมื่อมีการกระทำความผิด และโจทก์

ฟ้องขอให้ลงโทษจำเลยในความผิดนั้นด้วย เมื่อไม่ปรากฏมีความผิดฐานเสพกัญชาเกิดขึ้น และโจทก์มิได้ฟ้องขอให้ลงโทษจำเลยในความผิดฐานเสพกัญชา โจทก์จะขอให้ศาลสั่งริบบ้องกัญชา และมีดสำหรับหั่นกัญชาหาได้ไม่ แม้จำเลยจะรับสารภาพว่ามีบ้องกัญชาและมีดไว้เพื่อใช้ในการกระทำความผิดฐานเสพกัญชา ดังนี้ ศาลไม่มีอำนาจสั่งริบบ้องกัญชาและมีดของกลาง

นอกจากนี้ ศาลฎีกาได้วางหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการริบทรัพย์สินไว้อีกว่า ทรัพย์สินที่ศาลจะสั่งริบได้จะต้องมีตัวตนทรัพย์สินอยู่ เพื่อให้ตกเป็นของแผ่นดินได้ ดังนั้นถ้าทรัพย์สินนั้น เปลี่ยนสภาพ หรือสูญหายไปแล้ว ศาลก็จะสั่งริบไม่ได้ เช่น

คำพิพากษาฎีกาที่ 1587/2505 การริบทรัพย์สินเป็นการเอาทรัพย์สินที่ริบให้ตกเป็นของแผ่นดิน เพราะฉะนั้นทรัพย์สินที่จะริบจะต้องมีตัวตนอยู่ ไม่ว่าจะยึดเอามาเป็นของกลางแล้ว หรืออยู่ที่อื่นแต่ถ้าทรัพย์สินที่จะริบเปลี่ยนสภาพไปแล้ว ไม่มีตัวทรัพย์สิน เช่น ถูกทำลาย หรือสูญหายไป จะสั่งริบไม่ได้เพราะไม่อาจตกเป็นของแผ่นดินได้ และเมื่อสั่งริบไม่ได้แล้ว ศาลจะใช้อำนาจตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 37 เช่น บังคับให้จำเลยส่งของกลางในกำหนด หรือให้ใช้ราคาแทนก็ไม่ได้เช่นกัน (คำพิพากษาฎีกาที่ 804/2505)

ยิ่งไปกว่านั้นถ้าหากมีบุคคลภายนอกมาทำการช่วยเหลือ ปกปิด เปลี่ยนสภาพ ทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด โดยเป็นการช่วยเหลือภายหลังความผิดเกิดขึ้นแล้ว (Accessory after fact) และมีได้เข้าตามหลักเกณฑ์ของความผิดฐานรับของโจรตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 357 ด้วยแล้ว การริบทรัพย์สินเหล่านั้นก็ยังไม่สามารถดำเนินการได้ตามหลักของกฎหมายอาญา ปัจจุบันเป็นที่ยอมรับกันว่าทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดโดยเฉพาะอย่างยิ่ง ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ความผิดทางเศรษฐกิจ ความผิดเกี่ยวกับการค้าอาวุธสงคราม รวมตลอดไปถึงขบวนการโสเภณีข้ามชาติ หรือการค้าหญิงค้าเด็ก ได้สร้างเงินได้จำนวนมหาศาลให้แก่ผู้กระทำความผิด และเงินได้เหล่านี้ได้ถูกนำไปปกปิด เปลี่ยนสภาพจากเงินสกปรกที่ได้จากการกระทำความผิดไปแปรรูปในวงธุรกิจ การค้า การลงทุน ทำให้เกิดรายได้ ดอกผล ซึ่งดูเสมือนหนึ่งว่าเป็น

รายได้หรือดอกผลที่ได้มาจากการดำเนินงานที่สุจริต เพื่อให้รัฐไม่สามารถ
 ดำเนินการกับเงินเหล่านั้นได้ และเงินเหล่านี้ก็คือต้นทุนที่ผู้กระทำความผิดจะหวงหน้า
 กลับไปใช้ในการประกอบอาชญากรรมขึ้นมาอีกนำไปใช้ในการสร้างอิทธิให้กับตนเอง
 ในแวดวงของเจ้าพนักงานและนักการเมือง นอกจากนี้ ก็จะนำไปใช้ในการขยาย
 เครือข่ายองค์กรอาชญากรรม หรือประกอบอาชญากรรมลักษณะข้ามชาติ
 ด้วยเหตุผลที่ได้กล่าวมาแล้ว ประชาคมโลกจึงต่างได้เห็นพ้องต้องกันว่า ต้องกำหนด
 ให้การกระทำการฟอกเงินเป็นความผิด และทรัพย์สินที่ได้มีการฟอก ไม่ว่าจะมีการ
 เปลี่ยนรูปไปอย่างไรก็ตามจะต้องถูกดำเนินการตามกฎหมายเพื่อให้ตกเป็นทรัพย์สิน
 ของรัฐ โดยไม่ใช้มาตรการริบทรัพย์สินตามหลักเกณฑ์ของ กฎหมายอาญาธรรมดา

สำหรับความหมายของการฟอกเงินก็คือการเปลี่ยนเงินที่ได้มาโดยไม่ชอบ
 ด้วยกฎหมายหรือไม่สุจริต ให้กลายเป็นเงินที่ได้มาโดยถูกกฎหมาย หรือพิสูจน์ไม่ได้
 ว่าทุจริต ซึ่งคำ ๆ นี้ตรงกับภาษาอังกฤษว่า Money Laundering ตามร่าง
 พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการปกปิดหรือเปลี่ยนสภาพทรัพย์สิน
 ที่เกี่ยวพันกับการกระทำความผิด พ.ศ.(...) ¹ หมวด 5 มาตรา 26 ได้ให้ความหมาย
 "การฟอกเงิน" ไว้ดังนี้

มาตรา 26 ผู้ใด

(1) โอน รับโอน หรือเปลี่ยนสภาพทรัพย์สินที่เกี่ยวพันกับการกระทำ
 ความผิด เพื่อซุกซ่อน หรือปกปิดแหล่งที่มาของทรัพย์สินนั้น หรือเพื่อช่วยเหลือผู้อื่น
 ไม่ว่าจะ ก่อน ขณะ หรือหลังการกระทำ ความผิดมิให้ต้องรับโทษ หรือรับโทษน้อยลง
 ในความผิดมูลฐาน หรือ

(2) ปกปิด หรืออำพราง ลักษณะที่แท้จริงของการได้มา แหล่งที่ตั้ง การ
 จำหน่าย การโอน การได้สิทธิใดๆเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด

¹ ร่างพระราชบัญญัติ เสนอโดยสำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด
 เสนอต่อคณะรัฐมนตรี เมษายน 2538.

ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปี ถึงสิบปี หรือปรับไม่เกินสองแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

จากบทบัญญัติมาตรา 26 ของร่างพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการปกปิดหรือเปลี่ยนสภาพทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด จะเห็นได้ว่า นอกจากการเปลี่ยนเงินที่ได้มาโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายหรือไม่สุจริต ความหมายของการฟอกเงินยังรวมถึง การโอน รับโอน และเปลี่ยนสภาพทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดและอื่น ๆ ดังที่บัญญัติไว้ ซึ่งเป็นการเปลี่ยนเงินที่ได้มาโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายหรือไม่สุจริต ให้กลายเป็นเงินที่ได้มาโดยถูกกฎหมาย หรือพิสูจน์ไม่ได้ว่าทุจริต

ปกติแล้ว อาชญากรรมที่เกี่ยวข้องกับการฟอกเงิน มักจะเป็นอาชญากรรมที่ร้ายแรงและให้ผลตอบแทนแก่ผู้กระทำความผิดอย่างมากมายมหาศาล เช่น การค้าอาวุธสงคราม โสเภณีข้ามชาติ การค้าหญิงค้าเด็ก อาชญากรรมทางเศรษฐกิจ และการค้ายาเสพติด ทั้งนี้เพราะนอกจากจะหลีกเลี่ยงต่อมาตรการทางกฎหมายที่จะดำเนินการกับทรัพย์สินแล้ว ผู้กระทำความผิดกฎหมายก็มักจะไม่ต้องการให้ผู้อื่นทราบถึงที่มาของทรัพย์สิน จึงจำเป็นต้องใช้วิธีปิดบังหรือซุกซ่อนทรัพย์สิน อันเป็น วิธีทางหนึ่งที่จะช่วยปิดบังความผิดของตน นอกจากนี้ทรัพย์สินที่ได้มีการเปลี่ยนสภาพจากเงินได้ที่ผิดกฎหมาย กลายเป็นเงินที่ได้มาจากธุรกิจชอบด้วยกฎหมาย เป็นเงินที่อยู่ในระบบการเงินที่ถูกต้อง แล้วผู้กระทำความผิดก็สามารถใช้ในการสร้างอิทธิพลทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับชาติในขณะเดียวกันก็ใช้เป็นทุนในการขยายเครือข่ายอาชญากรรมที่ตนเองมีส่วนเกี่ยวข้องให้มั่นคงมากขึ้น

2.2 รูปแบบ และวิธีการของการฟอกเงิน

เนื่องจากความมุ่งหมายของการฟอกเงินก็คือ การปกปิด เปลี่ยนสภาพทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิด ซึ่งในปัจจุบันร่างพระราชบัญญัติที่เสนอโดยสำนักงานปราบปรามยาเสพติดเน้นความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ดังนั้น ผู้กระทำความผิดจึงมุ่งสรรหาวิธีการอันจะนำไปสู่การปกปิดเปลี่ยนสภาพ เพื่อที่จะก่อให้เกิด

ความแน่นอน และเป็นความยากลำบากของเจ้าหน้าที่ฝ่ายบ้านเมืองในอันที่จะติดตามเพื่อดำเนินการตามกฎหมายต่อทรัพย์สินเหล่านั้น รูปแบบและวิธีการเกี่ยวกับการฟอกเงิน อาจจำแนกได้ดังต่อไปนี้

2.2.1 การนำเงินสดติดตัวออกนอกประเทศ² เป็นการนำเงินสดที่ได้มาโดยไม่สุจริตนั้นติดตัว หรือนำไปใช้จ่ายในต่างประเทศ แต่โดยที่การโยกย้ายเงินสดที่ได้รับจากการค้ายาเสพติดหรืออาชญากรรมอื่น ๆ เป็นไปด้วยความยากลำบาก เนื่องจากมีจำนวนมากและธุรกรรมที่เกี่ยวข้องกับเงินสดจำนวนมาก ๆ อาจถูกเพ่งเล็งได้ง่าย นอกจากนี้ทางการของบางประเทศยังมีมาตรการกำกับควบคุมการทำธุรกิจด้วยเงินสดอย่างเข้มงวด รวมทั้งระบบการเงินของบางประเทศ อาจจะไม่นิยมการใช้จ่ายหรือการทำธุรกิจโดยอาศัยเงินสด ดังนั้น การใช้เงินสดที่ได้มาโดยไม่สุจริตจึงกระทำเฉพาะในบางประเทศที่ไม่เข้มงวดในการใช้เงินสดในการทำธุรกิจด้านการเงิน หรืออาศัยการนำเงินสดผ่านทางพรมแดนระหว่างประเทศ โดยติดสินบนเจ้าพนักงาน ซึ่งเป็นการเสี่ยงภัยอย่างมาก

2.2.2 การฝากเงินกับสถาบันการเงินในประเทศ เป็นวิธีหลักโดยทั่วไปที่นิยมใช้ในการฟอกเงิน ซึ่งการฝากเงินมักจะใช้นามแฝง หรือใช้ชื่อปลอมเพื่อไม่ให้สามารถสืบสาวหาเจ้าของที่แท้จริงได้ นิยมใช้ในประเทศที่ไม่เข้มงวดต่อการเปิดเผยชื่อที่แท้จริงของเจ้าของธุรกิจหรือเจ้าของบัญชีและไม่มีการให้รายงานถึงธุรกรรมที่มีมูลค่าค่อนข้างสูงอันเป็นจุดอ่อนและทำให้เกิดความสะดวกในการใช้สถาบันการเงินเพื่อการฟอกเงินได้

2.2.3 การส่งเงินสดหรือโอนเงินออกนอกประเทศ เป็นการนำเงินสดไปฝากไว้ในประเทศที่ไม่มีการควบคุมระบบธนาคารหรือสถาบันการเงินอย่างเข้มงวด

² ศูนย์บริการข้อมูลทางกฎหมาย, การป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน, เอกสารเผยแพร่ลำดับที่ 1, สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา สิงหาคม 2537, หน้า 1-2.

เพื่อให้เงินที่ผิดกฎหมายเข้าไปอยู่ในระบบการเงินของประเทศนั้น และโอนเงินกลับไปยังผู้ค้ายาเสพติดหรืออาชญากรรมโดยวิธีต่าง ๆ เช่น โดยทางโทรคมนาคม (Wire Transfer) เป็นต้น เงินที่ผิดกฎหมายก็จะแปรสภาพเป็นเงินที่ถูกต้องตามกฎหมาย อันเป็นจุดอ่อนของประเทศที่ไม่เข้มงวดเรื่องการนำส่งเงินสดออกนอกประเทศ

2.2.4 การจัดตั้งบริษัทหรือกิจการขึ้นบังหน้า เป็นการที่ผู้ค้ายาเสพติดหรืออาชญากรปกปิดแหล่งที่มาและความเป็นเจ้าของเงินที่ได้มาโดยผิดกฎหมาย ด้วยการจัดตั้งหรือซื้อกิจการในต่างประเทศ เช่น ในประเทศที่เป็นเขตปลอดภาษี เป็นต้น แล้วให้กิจการของตนในประเทศกักยืมเงิน หรือซื้อสินค้าจากกิจการในต่างประเทศดังกล่าวในราคาแพงกว่าปกติ ทั้งนี้เพื่อให้เงินที่ได้มา โดยผิดกฎหมาย ถูกใช้จ่ายหมุนเวียนระหว่างกิจการทั้งสองแห่งดังกล่าว

2.2.5 อื่น ๆ นอกจากวิธีการดังกล่าวข้างต้นแล้ว ยังมีวิธีการอื่น ๆ อีกมาก เช่น นำเงินไปซื้อกิจการที่มีผลขาดทุนแต่ธุรกิจมีรายรับเงินเป็นเงินสด เช่น โรงแรม กิจการแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศภัตตาคาร ร้านค้าปลีก เป็นต้น ซึ่งต่อไปธุรกิจเหล่านี้ก็จะกลับฟื้นขึ้นเพราะอาศัยดอกผลจากเงินผิดกฎหมายดังกล่าว หลังจากนั้นจึงถ่ายเทเงินออกไปใช้หรือการนำเงินไปซื้อตราสารที่โอนเปลี่ยนมือได้ ซึ่งตราสารนั้นไม่มีการควบคุมจากสถาบันการเงินผู้ออก ทำให้ยากแก่การสืบหาผู้ที่ซื้อและผู้รับเงินตามตราสารนั้น นอกจากนี้แล้วปัจจุบันเทคโนโลยีทางการสื่อสารได้ก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว ทำให้การโอนเงินในระบบสื่อสารทางอากาศมีการควบคุมน้อยกว่าการโอนเงินสด การโอนเงินต่าง ๆ จะมุ่งเน้นที่ความรวดเร็วแต่ประการเดียว พนักงานโอนเงินจะไม่รู้จักลูกค้าและไม่ทราบวัตถุประสงค์ในการโอนเงิน ดังนั้น วิธีการดังกล่าวจึงอาจจะเป็น ช่องทางหลบซ่อนเงินผิดกฎหมายหรือการทุจริตของนักฟอกเงินได้เป็นอย่างดี

2.3 แหล่งที่มาของการฟอกเงิน และสถานที่สำหรับการฟอกเงิน³

แหล่งที่มาของเงินที่ต้องฟอกจะมีแหล่งใหญ่ๆ ด้วยกัน 10 แหล่งด้วยกันคือ

2.3.1 จากวงการเมือง การเมืองเป็นที่มาของผลประโยชน์ระดับชาติ ซึ่งจะมีผลประโยชน์ที่มีใช้ตัวเงินรวมทั้งเงินที่ได้มาโดยไม่สุจริตไหลเวียนเข้ามามากมาย เพราะฉะนั้นเงินและผลประโยชน์ที่ได้มาทางการเมืองโดยไม่สุจริต จึงเป็นแหล่งสำคัญสำหรับการฟอกเงิน

2.3.2 เงินที่ได้จากการฉ้อโกงประชาชน บุคคลหรือนิติบุคคลบางรายมีวิธีหาเงินโดยไม่ชอบหลายวิธี เช่น การเล่นแชร์ลูกโซ่ หรือวิธีการหลอกลวงให้มาร่วมลงทุนเพื่อหวังกำไรที่เป็นไปได้หรือเก็งกำไรจากการเล่นหุ้นของสถาบันการเงินทั้งในประเทศและต่างประเทศ

2.3.3 เงินจากวงการพนัน วงการพนันต่าง ๆ ทั้งที่ถูกกฎหมาย และไม่ถูกกฎหมายมีเงินเดินสะพัดมากมาย แหล่งนี้จึงเป็นแหล่งที่ทำให้เกิดเงินเป็นจำนวนมาก เงินที่ได้จากวงการพนันเป็นเงินที่จะต้องนำเงินไปฟอกเช่นเดียวกัน แต่ทั้งนี้ไม่ได้หมายความว่า เงินจากแหล่งนี้ผิดกฎหมายทั้งหมดเพียงแต่ไม่ต้องการเปิดเผยว่ามีจำนวนเท่าไร

2.3.4 เงินจากการค้ายาเสพติด แหล่งเงินจากการค้ายาเสพติดเป็นแหล่งใหญ่ที่สุด ถือเป็นเงินที่สกปรกที่สุดและมีจำนวนเงินเพิ่มขึ้นตลอดเวลา ซึ่งเป็นปัญหาที่ทั่วโลกกำลังประสบ

---

³ ศูนย์บริการข้อมูลทางกฎหมาย, การป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน, เอกสารเผยแพร่ลำดับที่ 1, เปิดเผยว่าจะมีจำนวนเท่าไร สำนักงานเลขาธิการรัฐสภา สิงหาคม 2537, หน้า 2 - 10.

2.3.5 เงินสินบน ในส่วนใหญ่มีความรู้สึกที่ไม่ดีต่อการรับสินบน หรือ การรับสินบนเป็นสิ่งที่ไม่ถูกต้องในความรู้สึกของคนทั่วไปถึงแม้ว่าการรับสินบนนั้น จะถูกต้องตามกฎหมายก็ตาม เช่น รายได้จากสินบนนำจับหรือสินน้ำใจที่ได้จากการ ทำอะไรให้แล้วมีค่าตอบแทน ดังนั้น จึงมีการนำเงินสินบนมาฟอกเช่นเดียวกัน

2.3.6 เงินจากบริษัท บริษัทใหญ่ ๆ ที่มีรายได้เป็นจำนวนมาก เช่น บริษัทน้ำมัน บริษัทแร่และทรัพยากรธรรมชาติ เป็นบริษัทที่ถูกกฎหมายแต่ไปตั้งอยู่ในประเทศที่ไม่มีความมั่นคงทางการเมืองและเศรษฐกิจ เช่นประเทศแถบละติน อเมริกา หรือประเทศที่ด้อยพัฒนาในแอฟริกาบางประเทศ จึงมีการนำเงินที่ได้จาก ประเทศเหล่านี้ไปไว้ยังแหล่งอื่นเพื่อปิดบังที่มาและจำนวนเงิน

2.3.7 เงินส่วนตัวที่ต้องปกปิด เป็นเงินที่ต้องนำมาฟอกด้วยเหตุผล ส่วนตัว เช่น เงินมรดกซึ่งซึ่งจะกันไว้เพื่อไม่ให้ญาติพี่น้องรับรู้ หรือเงินที่กันไว้เพื่อ สร้างฐานอำนาจหรือผลประโยชน์ให้บุคคลหนึ่งบุคคลใด หรือคนกลุ่มใดโดยเฉพาะ

2.3.8 เงินจากกลุ่มเศรษฐกิจ เป็นเงินที่ได้มาถูกกฎหมายและ ผิดกฎหมาย เช่น เงินที่ได้มาจากการสัมปทาน ได้แก่ การสัมปทานผูกขาด หรือการ ได้สัมปทานในบางเรื่องที่ไม่ถูกต้อง อันหมายถึง เงินที่บุคคลเหล่านี้รับหรือจ่ายไป อย่างผิดกฎหมายจากสัมปทานนั้น

ตลาดการค้าอัญมณี ทั้งในและต่างประเทศรวมถึงสินค้าประเภทแฟชั่น และสินค้าฟุ่มเฟือยอื่น ๆ

ตลาดการค้าของเก่าและวัตถุโบราณรวมถึงตลาดพระเครื่องในประเทศไทย

2.3.9 เงินนอกระบบอื่น ๆ หมายถึง เงินที่ได้มาจากทางอื่นนอกเหนือ จากที่กล่าวมาแล้ว

2.3.10 สถานที่สำหรับการฟอกเงิน แหล่งที่มาของการฟอกเงินมีด้วยกันหลายทางดังที่กล่าวมาข้างต้น จึงก่อให้เกิดสถานที่สำหรับการฟอกเงินเพื่อสนองวัตถุประสงค์และความต้องการการฟอกเงิน ดังนั้น สถานที่ระดับโลกสำหรับทำการฟอกเงินจึงเกิดขึ้นตามแหล่งต่าง ๆ ทั่วโลก ซึ่งเท่าที่รวบรวมปรากฏ 11 แหล่งคือ

1) ธนาคารประเทศสวิตเซอร์แลนด์ เนื่องจากประเทศสวิตเซอร์แลนด์มีกฎหมายคุ้มครองความลับของลูกค้าอย่างเข้มงวด แต่ทั้งนี้ถ้าธนาคารสวิสเห็นว่า มีการร้องขอจากรัฐบาลแหล่งที่มาของเงินที่มีที่มาผิดปกติก็น่าจะเปิดเผยถึงที่มาของเงินเช่นกัน

2) สถาบันการเงินในหมู่เกาะแคริบเบียน ประเทศหมู่เกาะเหล่านี้ทั้งที่เคยเป็นและเป็นอาณานิคมของประเทศทางยุโรป ได้แก่ อังกฤษ ฝรั่งเศส เนเธอร์แลนด์และสเปน มีอาชีพเกษตรกรรมเป็นอาชีพหลักแต่เนื่องจากกระยะหลังผลผลิตทางการเกษตรตกต่ำขายไม่ได้ราคา รวมทั้งเป็นสถานที่อยู่ใกล้กับแหล่งเงินที่ใหญ่ที่สุดของโลก คือ สหรัฐอเมริกา จึงเปลี่ยนมาเป็นแหล่งบริการฟอกเงิน

3) ประเทศเล็ก ๆ ในยุโรปที่ไม่มีรายได้หลักเป็นที่แน่นอน การฟอกเงินของประเทศแถบนี้ บางครั้งกฎหมายเพียงแต่ปิดบังแหล่งที่มาและผู้ฝากและจำนวนเงินเท่านั้นไม่ได้เป็นการฟอกเงินอย่างจริงจัง แต่เป็นเพราะว่าประเทศเหล่านี้เป็นประเทศที่มีขนาดเล็กมากจนไม่สามารถหาทางสร้างเศรษฐกิจจากแหล่งอื่นมาบำรุงประเทศได้อย่างพอเพียง จึงใช้วิธีการเป็นสถานที่ฟอกเงินจากแหล่งต่าง ๆ เช่น เงินจากการพนัน เงินรายได้จากบริษัทจดทะเบียนที่หนีภาษี เป็นต้น ประเทศต่าง ๆ เหล่านี้ ได้แก่ โมนาโก ไลบีเรีย เป็นต้น

4) ประเทศแถบศูนย์กลางการเงิน ประเทศต่าง ๆ บริเวณศูนย์กลางการเงิน เช่น ในแปซิฟิกตอนใต้มีหมู่เกาะสำหรับบริการเงินที่ต้องฟอกจากเอเชียและออสเตรเลีย ทางยุโรปมีเกาะเล็ก ๆ หลายแห่งที่อยู่นอกเกาะฝรั่งเศสหรืออังกฤษที่เรียกว่าเกาะไอร์แลนด์ออฟมันด์ เกาะในทะเลเมดิเตอร์เรเนียนบางเกาะ

หรือประเทศที่มีฐานะอิสระบางประเทศที่เดิมเป็นอาณานิคม เช่น ยิบเบรตามอลตา และประเทศตามหมู่เกาะใหญ่น้อยต่าง ๆ

5) บ่อนการพนันที่ถูกกฎหมายและผิดกฎหมาย แหล่งการพนันส่วนใหญ่เกิดขึ้นมาตามแหล่งที่ไม่สามารถพัฒนาสถานที่นั้น ให้มีความเจริญทางเศรษฐกิจจากทางอื่น หรือเป็นสถานที่เคยมีเศรษฐกิจซบเซาเนื่องจากผู้คนมีความนิยมเปลี่ยนไป ซึ่งแหล่งการพนันจะเป็นที่ล้างเงินให้ทั้งถูกกฎหมายและผิดกฎหมาย

6) ตลาดหุ้น เป็นแหล่งที่เงินเปลี่ยนมือได้มาก และผู้ลงทุนไม่ค่อยสนใจเกี่ยวกับผู้ซื้อหรือผู้ขาย เพราะหุ้นเป็นตราสารการเงินที่เปลี่ยนมือได้ง่าย โดยเฉพาะเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจอย่างรวดเร็ว ช่วงที่หุ้นมีการค้าขายมากสามารถทำการฟอกเงินโดยการซื้อขายหุ้นได้เป็นจำนวนมหาศาล หรือตลาดหุ้นที่มีลักษณะการซื้อขายที่เก็งกำไรก็จะมีช่องทางให้เกิดการฟอกเงินได้เช่นกัน

7) การค้าขายที่ดิน ที่ดินเป็นสินทรัพย์ที่สามารถเปลี่ยนเป็นเงินได้ ถึงจะช้าแต่มีปริมาณมากและเป็นที่ยอมรับของสถาบันการเงินในประเทศที่ยังไม่ค่อยพัฒนา เพราะที่ดินเป็นสินทรัพย์ที่จับต้องได้และไม่สามารถขโมยได้ จึงมีการซื้อขายเปลี่ยนมือเป็นจำนวนมาก และราคาซื้อขายจะขึ้นอยู่กับความพอใจของผู้ซื้อและผู้ขายเป็นสำคัญ ดังนั้น วิธีที่ให้ประโยชน์ซึ่งกันและกันโดยการซื้อขายที่ดินในราคามิตรภาพ หรือการให้ค่านายหน้าซื้อขายที่ดินก็เป็นกระบวนการฟอกเงินอันหนึ่งเช่นกัน

8) สินทรัพย์มีค่าทุกชนิด แหล่งฟอกเงินเหล่านี้ ได้แก่ สหกรณ์ทรัพย์มีค่า เช่น อัญมณีต่าง ๆ ซึ่งมีการซื้อขายให้แก่กันในราคามิตรภาพ หรือการให้ด้วยสินน้ำใจอันเป็นสาเหตุแห่งการคอร์รัปชันและเป็นที่มาของการฟอกเงินต่อไป

9) การเปลี่ยนแปลงเงินสกุลอื่น ๆ ปัจจุบันมีประเทศที่เปิดเสรีด้านการเงินมากขึ้น ทำให้การควบคุมการแลกเปลี่ยนเงินตราเป็นไปอย่างลำบาก

ส่งผลให้การแลกเงินเพื่อส่งไปยังต่างประเทศทำได้ง่ายขึ้นและมีจำนวนมากกว่าแต่ก่อนประกอบกับการบริการสมัยใหม่ เช่น การใช้บัตรเครดิตเป็นเงินสดในอีกประเทศหนึ่ง นับเป็นกลไกอีกวิธีหนึ่งของการฟอกเงิน

10) การฟอกเงินโดยให้ผู้อื่นถือสินทรัพย์และรับเงินแทน เป็นการมอบสินทรัพย์ให้ผู้ไว้ใจซึ่งมิให้ญาติพี่น้องดูแลโดยมิได้ทำนิติกรรมใด ๆ ด้วยความไว้เนื้อเชื่อใจเมื่อเจ้าของทรัพย์เสียชีวิตลงอย่างกะทันหันและมีได้กระทำการใด ๆ ไว้ล่วงหน้า เงินจำนวนนั้นจะถูกนำมาฟอกให้กลายเป็นเงินที่ถูกต้องเป็นของตนเองต่อไป

ในปัจจุบันได้พบแหล่งฟอกเงินแห่งใหม่คือ ในแหล่งสถาบันการเงินและธุรกิจการเงินในหมู่เกาะ VERGIN ISLAND, หมู่เกาะ CAYMAN ISLAND

2.4 บทบาทของนานาชาติในการต่อต้านการฟอกเงิน

การปราบปรามการลักลอบค้ายาเสพติด เป็นเรื่องภายในประเทศของแต่ละประเทศ แต่ในปัจจุบันการลักลอบค้ายาเสพติด ได้กระทำในวงกว้างในลักษณะข้ามประเทศและมีรูปแบบเป็นองค์กรอาชญากรรม (Organized Crime) มีการโอนเงินผ่านธนาคารจากประเทศหนึ่งไปสู่ประเทศหนึ่งในเวลาที่รวดเร็วมาก ซึ่งทำให้รัฐแต่ละรัฐประสบความยุ่งยากในการปราบปราม ทำให้ประชาคมโลกเข้ามาร่วมมือกันในการป้องกันและปราบปรามการลักลอบการค้ายาเสพติดระหว่างประเทศ

การลักลอบการค้ายาเสพติดระหว่างประเทศ มีอันตรายคุกคามต่อสุขภาพและสวัสดิภาพของมนุษย์มีลักษณะเป็นอาชญากรรมต่อมวลมนุษยชาติ นอกจากนี้ยังมีผลกระทบที่สำคัญต่อระบบเศรษฐกิจ การเมือง และความมั่นคงของประเทศหากการกระทำดังกล่าวมีมูลค่าจนถึงระดับหนึ่ง ก็อาจจะมีผลกระทบทำให้นโยบาย เศรษฐกิจและทางการเงินเปลี่ยนแปลง

2.4.1 ความร่วมมือระหว่างประเทศในการป้องกัน และการปราบปรามการลักลอบการค้ายาเสพติดระหว่างประเทศ มี 3 ระดับ คือ

2.4.1.1 โดยมีข้อตกลง 2 ฝ่าย (Bilateral Agreement) ได้แก่ สนธิสัญญา (Treaty) ซึ่งเป็นความตกลงระหว่างประเทศคู่ภาคีสองฝ่ายเพื่อเป็นการเสริมสร้างความร่วมมือระหว่างประเทศในการปราบปรามการลักลอบการค้ายาเสพติด และเพื่อประโยชน์ในการแลกเปลี่ยนข่าวสารเกี่ยวกับยาเสพติดรัฐบาลประเทศต่าง ๆ ได้ส่งเจ้าหน้าที่ประสานงานยาเสพติดมาประจำในสถานเอกอัครราชทูตของประเทศนั้น ๆ

2.4.1.2 โดยมีข้อตกลงหลายฝ่าย (Multilateral Agreement) ได้แก่ อนุสัญญา (Convention) ต่าง ๆ ซึ่งเป็นความตกลงระหว่างประเทศต่าง ๆ มากกว่า 2 ประเทศขึ้นไป โดยมีกลุ่มประเทศจำนวนหนึ่งเป็นแกนนำในการทำอนุสัญญา และเปิดโอกาสให้ประเทศต่าง ๆ เข้าร่วมเป็นภาคีได้ ความตกลงหลายฝ่ายนี้เริ่มมีขึ้นในศตวรรษที่ 19 โดยเกิดอนุสัญญาชื่อ Hagve Convention of 1912 ต่อมาเมื่ออนุสัญญานี้ไม่สามารถใช้บังคับได้อย่างมีประสิทธิภาพ สันนิบาตชาติจึงต้องเข้ามาเป็น แกนนำในการทำอนุสัญญาโดยมีการลงนามรับอนุสัญญา 3 ฉบับ ซึ่งก็ยังไม่สามารถแก้ไขปัญหการลักลอบการค้ายาเสพติดระหว่างประเทศได้ ภายหลังจากสงครามโลก องค์การสหประชาชาติได้ก่อตั้งขึ้นแทนองค์การสันนิบาตชาติ UN จึงเป็น แกนนำในการทำอนุสัญญา และได้ออกอนุสัญญารวม 4 ฉบับ แต่ละอนุสัญญาที่ได้ ออกมาแล้วล้วนมีอุปสรรคต่อการปราบปรามการลักลอบการค้ายาเสพติด และวัตถุออกฤทธิ์ ต่อจิตและประสาท จึงทำให้องค์การสหประชาชาติต้องประชุมและออกอนุสัญญา สหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการลักลอบการค้ายาเสพติดและวัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท 1988 และเรียกร้องให้ประชาคมระหว่างประเทศร่วมลงนามเป็นภาคีใน อนุสัญญานี้

2.4.1.3 ความร่วมมือในระดับภูมิภาค (Regional Co - operation) ได้แก่ ความร่วมมือกับสมาคมอาเซียน ประชาคมยุโรป สำนักงานและโคลัมโบ ซึ่งสมาคมอาเซียนมีบทบาทในการเข้าร่วมโครงการทางด้านการป้องกันและ

ปราบปรามยาเสพติดต่าง ๆ โดยการจัดประชุมฝึกรวมและจัดสัมมนาเป็นประจำ ประชาคมยุโรปให้ความร่วมมือกับประเทศไทย ในแง่ของการให้ความช่วยเหลือต่าง ๆ เช่น โครงการจัดทำแผนพัฒนาชุมชนสิ่งแวดล้อม และควบคุมพืชเสพติดบนที่สูง

มาตรการความร่วมมือเพื่อสกัดกั้นการฟอกเงินระหว่างประเทศ ตั้งแต่ 2531 เป็นต้นมา หน่วยงานระหว่างประเทศได้เสนอมาตรการหรือเครื่องมือเพื่อเรียกร้องให้ประเทศต่าง ๆ ดำเนินการป้องกันมิให้ธนาคารหรือสถาบันการเงินถูกนำไปใช้ในการฟอกเงิน ความตกลงของกลุ่มต่าง ๆ ได้แก่

2.4.2 ข้อตกลงระหว่างประเทศในการปราบปรามการฟอกเงิน

2.4.2.1 EC COUNCIL DIRECTIVE การป้องกันการใช้ระบบการเงินของยุโรปเพื่อการฟอกเงิน ก็คือ การกำหนด Ec 15 Council Directive 91/303 ขึ้นในการยกร่างแนวทางหรือ Directive ดังกล่าว กลุ่มประชาคมยุโรป หรือ Ec เห็นควรกำหนดหลักการสำคัญ 2 ประการคือ

1. การกำหนดให้การฟอกเงินเป็นความผิดอาญา โดยได้ให้คำนิยามการฟอกเงินว่า หมายความว่า การเปลี่ยนสภาพรายได้ที่ได้มาจากการประกอบอาชญากรรม

2. ให้ความร่วมมือระหว่างประเทศภาคี Ec ในการสืบสวนสอบสวนและฟ้องคดีผู้กระทำการฟอกเงิน

นอกจากนี้ Directive ยังเห็นความจำเป็นที่จะต้องให้สถาบันการเงินมีหน้าที่ในการให้ลูกค้าต้องแสดงตน (Identification) เมื่อเริ่มมีความเกี่ยวข้องกับธุรกิจกัน ในกรณีที่ลูกค้ากระทำการในนามของผู้อื่น สถาบันการเงินจะต้องใช้มาตรการที่มีเหตุผลเพื่อให้มีการแสดงตนของผู้ซึ่งถูกอ้างว่าเงินนั้นได้โอนในนามของตน

2.4.2.2 COUNCIL OF EUROPE CONVENTION ข้อตกลงนี้

กำหนดให้ประเทศภาคีต้องกำหนดมาตรการต่าง ๆ ที่จำเป็นสำหรับการสืบสวน สอบสวนและริบทรัพย์สินที่ได้มาจากการประกอบอาชญากรรม และต้องกำหนดมาตรการต่าง ๆ ที่จำเป็นเพื่อให้สถาบันการเงินส่งมอบบันทึกทางการเงินเมื่อมีกรณีสงสัยว่ามีการฟอกเงินเกิดขึ้น นอกจากนี้ การมีกฎหมายเกี่ยวกับความลับทางธนาคาร ไม่ควรนำมาอ้างเป็นเหตุผลในการปฏิเสธการปฏิบัติตาม มาตรการต่าง ๆ ดังกล่าว

2.4.3 อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการลักลอบค้า ยาเสพติด และวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท ค.ศ. 1988 (Vienna Convention : United Nations Vienna Convention Against Illicit Traffic In Narcotic Drugs and Psychotropic Substances)

ความเป็นมา คณะกรรมาธิการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม (Ecosoc) ได้จัดการประชุมในเดือนกุมภาพันธ์ ค.ศ.1995 เพื่อเตรียมร่างอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการลักลอบค้ายาเสพติดและจากการร่วมพิจารณาแก้ไขของ คณะกรรมาธิการแก้ปัญหายาเสพติดและรัฐบาลของแต่ละประเทศ การประชุมได้จัดให้มีขึ้นที่ New Hofburg กรุงเวียนนา ประเทศออสเตรีย ในวันที่ 25 พฤศจิกายน - 20 ธันวาคม ค.ศ.1988 เพื่อลงนามรับรองอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการลักลอบค้ายาเสพติดและวัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท ค.ศ.1988 การประชุมดังกล่าวประกอบด้วยผู้แทนจากประเทศต่าง ๆ รวม 106 ประเทศ ได้พิจารณารับร่างอนุสัญญา 1988 โดยฉันทามติเมื่อวันที่ 19 ธันวาคม 1988 และได้เปิดลงนามที่สำนักงานใหญ่สหประชาชาติ นครนิวยอร์ก สหรัฐอเมริกา ตั้งแต่วันที่ 20 ธันวาคม ค.ศ.1988 ถึงวันที่ 20 กุมภาพันธ์ ค.ศ.1989 จนถึงวันสุดท้ายที่เปิดให้ลงนาม มีประเทศต่าง ๆ รวมทั้งสิ้น 71 ประเทศ ประเทศไทยได้เข้าร่วมการประชุมดังกล่าวด้วยโดยหัวหน้าคณะผู้แทนไทย (เอกอัครราชทูต ณ กรุงเวียนนา) มิได้ร่วมลงนามอนุสัญญาฯ แต่ลงนามเฉพาะกรรมสารสุดท้ายอนุสัญญานี้มีผลบังคับใช้ในวันที่ 11 พฤศจิกายน ค.ศ.1990 จวบจนถึงวันที่ 10 มกราคม ค.ศ.1992

มีรัฐเข้าร่วมเป็นภาคีแล้ว 55 รัฐ รวมทั้งกลุ่มประชาคมเศรษฐกิจยุโรป (The European Economic Community) ด้วย

VIENNA CONVENTION โดยเหตุที่การฟอกเงินเป็นอันตรายต่อความสุขของโลก ดังนั้น องค์การสหประชาชาติจึงได้วางหลักการให้การฟอกเงินเป็นความผิดอาญา และได้คำนึงถึงกฎหมายของกฎหมายระหว่างประเทศ 3 ประการคือ

1. การกำหนดความจำกัดขอบเขตระหว่างรัฐและการขยายเขตอำนาจศาล
2. การปกป้องบุคคล ทรัพย์สิน และสภาวะความเป็นอยู่ของประชาชน
3. ความร่วมมือระหว่างประเทศ

องค์การสหประชาชาติได้แก้ไขอนุสัญญาเกี่ยวกับยาเสพติดเป็นผลสำเร็จ โดยการกำหนดให้การฟอกเงินเป็นการความผิดอาญา ดังปรากฏใน CONVENTION AGAINST ILLICIT TRAFFIC IN NARCOTIC DRUGS AND PSYCHOTROPIC SUBSTANCES ซึ่งได้ลงนามกันที่กรุงเวียนนา ประเทศออสเตรีย เมื่อวันที่ 20 ธันวาคม ค.ศ.1988 จึงเรียกกันสั้น ๆ ว่า VIENNA CONVENTION

VIENNA CONVENTION ได้วางปทัสฐานในการกำหนดความผิดอาญาฐานฟอกเงิน เพื่อให้รัฐสมาชิกนำไปเป็นแนวทางในการแก้ไขกฎหมายภายในให้สอดคล้องกับอนุสัญญาดังกล่าว โดยกำหนดมาตรการที่เป็นความผิดอาญาแก่ผู้ครอบครองได้มาใช้ทรัพย์สินที่ได้มาจากกาค้ายาเสพติด หรือทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ผู้ที่มีอำนาจความสะดวกในการเปลี่ยนมือการโอนสิทธิในทรัพย์สินที่ได้มาจากการค้ายาเสพติด หรือทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดดังกล่าว ผู้ให้คำแนะนำหรือให้คำปรึกษาในเรื่องเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงรูปแบบของเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการค้าเฮโรอีน หรือซุกซ่อนเงินหรือทรัพย์สินนั้นๆ ไว้ภายใต้วิธีการทางบัญชีหรือประการอื่น ๆ ผู้สนับสนุน หรือจัดการทางการเงิน ซึ่งเกี่ยวข้องกับยาเสพติด โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อจะปกปิดหรือเปลี่ยนแปลงแหล่งที่มาของทรัพย์สิน ผู้ปกปิดสภาพแหล่งที่มาของทรัพย์สิน ผู้ปกปิด

แหล่งที่มาที่ตั้งของทรัพย์สิน หรือเจ้าของที่แท้จริง ผู้ซึ่งรู้หรือควรรู้ว่าทรัพย์สินนั้นได้มาโดยการค้ายาเสพติด หรือได้มาโดยการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดแต่รับทรัพย์สินนั้นไว้

ส่วนการที่จะรู้หรือควรรู้ว่าทรัพย์สินนั้นได้มาโดยการค้ายาเสพติด หรือได้มาโดยการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดนั้นจะสรุปได้จากเจตนาหรือพฤติการณ์ของผู้กระทำว่าควรจะได้หรือไม่ว่าเป็นทรัพย์สินที่ได้มาจากการค้ายาเสพติดหรือการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด

สำหรับโทษที่จะลงแก่ผู้กระทำความผิดดังกล่าวนั้น VIENNA CONVENTION ได้กำหนดไว้เป็นแนวทางว่าควรจะเป็นการกำหนดโทษที่หนักตามเหตุผลของฐานความผิดเหล่านั้น เช่น การจำคุก หรือการลงโทษทางทรัพย์สิน เช่น โทษปรับสถานหนักและริบทรัพย์สินนอกจากนั้นหากมีการตรวจสอบเงินฝากจากสถาบันการเงินซึ่งผู้ต้องหาฝากเงินไว้ รัฐซึ่งเป็นที่ตั้งของสถาบันการเงินนั้น ๆ ก็ไม่อาจปฏิเสธที่จะให้ความร่วมมือในการตรวจสอบหลักฐานทางการเงิน โดยอ้างว่ามีมาตรการความคุ้มครองความลับของธนาคารอีกต่อไปซึ่งหลักเกณฑ์นี้ นับได้ว่าเป็นความก้าวหน้าอีกประการหนึ่งที่ความตกลงระหว่างประเทศได้เข้าไปมีบทบาทต่อกฎหมายภายใน

อนุสัญญาเวียนนา 1988 ได้วางแนวทางในด้านความร่วมมือในทางอาญา ระหว่างประเทศเกี่ยวกับ

1. การแสวงหาพยานหลักฐาน หรือคำให้การพยานบุคคล
2. ความช่วยเหลือในการแสวงหาเอกสารที่ต้องใช้ในทางศาล
3. การปฏิบัติตามหมายค้นหรือยึด
4. ตรวจสอบวัตถุที่ตั้งเกี่ยวกับการกระทำความผิด
5. ให้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับพยานหลักฐานหรือข่าวสาร
6. ให้ต้นฉบับเอกสาร สำเนาเอกสาร รายงาน รวมทั้งบันทึกของธนาคาร สถาบันการเงิน หรือนิติบุคคลในทางธุรกิจ

7. สืบหาทรัพย์สิน เครื่องมือเครื่องใช้ ซึ่งต้องการนำไปใช้เป็น พยานหลักฐาน

VIENNA CONVENTION ได้กำหนดให้มีการส่งผู้ร้ายข้ามแดน คือ หาก ประเทศที่รัฐภาคีได้รับการร้องขอจากรัฐภาคีอื่นให้ส่งผู้ถูกกล่าวหาว่า กระทำความผิด อาญาเกี่ยวกับยาเสพติดตามกฎหมายภายในของประเทศผู้ร้องขอ ซึ่งผู้ถูกกล่าวหา ได้หลบหนีมาอยู่ในประเทศที่ผู้ถูกร้องขอ รัฐที่ถูกร้องขอจะต้องดำเนินการส่งผู้ร้าย ข้ามแดน หากรัฐที่ร้องขอได้รับการปฏิเสธจากรัฐที่ถูกร้องขอไม่ยอมส่งผู้ร้าย ข้ามแดนรัฐผู้ถูกร้องขอมีหน้าที่จะต้องดำเนินคดีแก่ผู้ถูกกล่าวหาที่อาศัยอยู่ภายใน ดินแดนตามกฎหมายภายในของรัฐนั้น หากปรากฏว่าการกระทำที่ถูกร้องขอไม่เป็น ความผิดอาญาตามกฎหมายภายในของรัฐนั้น หรือรัฐผู้ถูกร้องขอเห็นว่าหาก ยินยอมให้มีการส่งผู้ร้ายข้ามแดนจะทำให้ผู้ต้องหาไม่ได้รับความเป็นธรรม ก็ให้ใช้ กฎหมายที่อาจเทียบเคียงกันได้กับความผิดฐานที่เกี่ยวกับยาเสพติด แต่รัฐ ที่ผู้ถูกกล่าวหาหลบหนีเข้ามาจะปฏิเสธการดำเนินคดี โดยอ้างว่ามีกฎหมายใช้บังคับ แก่ผู้กระทำความผิดไม่ได้

ในที่สุดอนุสัญญาฉบับนี้ก็ได้ผลักดันให้แนวคิดที่ว่า "ถ้าไม่มีการส่งผู้ร้าย ข้ามแดน รัฐที่ไม่ยินยอมให้ผู้ต้องหาไปรับการพิจารณาในรัฐอื่นก็ต้องฟ้องคดีเสียเอง" เป็นผลสำเร็จทำให้นักค้ายาเสพติดได้มี SAFE HEAVENS ต่อไป

อนุสัญญาฉบับนี้ได้กำหนดแนวทางให้ริบทรัพย์ ดังนี้

1. รายได้ซึ่งได้รับมาจากการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด
2. ยาเสพติด วัตถุ เครื่องมือเครื่องใช้ซึ่งได้ใช้หรือตั้งใจจะใช้กระทำ ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด

ส่วนมาตรการอื่น ๆ ที่อนุสัญญาฉบับนี้ได้กำหนดไว้ นั่น เช่น รัฐภาคี ควรร่วมมือกันอย่างใกล้ชิดเพื่อทำให้การบังคับใช้กฎหมายเป็นผล จัดให้มีการติดต่อ ระหว่างเจ้าหน้าที่ของรัฐเพื่อแลกเปลี่ยนข่าวสารข้อมูลโดยรวดเร็ว จัดตั้งคณะทำงาน

เฉพาะกิจ แลกเปลี่ยนเจ้าหน้าที่ของรัฐ ฝักอบรมเจ้าหน้าที่ของรัฐ ให้ความช่วยเหลือทางการเงินแก่รัฐที่เป็นทางผ่านของยาเสพติด

นอกจากนี้อนุสัญญาเวียนนา 1998 ฉบับนี้ยังได้รวบรวมบทบัญญัติในเรื่องต่าง ๆ ไว้หลายเรื่องที่สำคัญ ได้แก่

1. การลักลอบค้ายาเสพติดและวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท การเพาะปลูกพืชฝิ่นต้นโคคา หรือพืชกัญชา เพื่อวัตถุประสงค์ในการผลิตยาเสพติด การครอบครอง การขนส่ง การจำหน่าย การร่วมกันมีไว้ในความครอบครอง การเปลี่ยนแปลง การโยกย้าย การปกปิด การซ่อนเร้น
2. ให้รัฐภาคีดำเนินมาตรการที่จำเป็นในการ สืบหา ติดตาม ยึดหรืออายัดทรัพย์สินที่ได้มาจากการลักลอบค้ายาเสพติด และริบทรัพย์สินดังกล่าว
3. การร่วมมือระหว่างประเทศในการดำเนินกระบวนการยุติธรรม
4. ให้รัฐภาคีให้ความร่วมมือในการแลกเปลี่ยนข่าวสาร
5. ปรามปรามโดยใช้มาตรการที่เหมาะสม เพื่อป้องกันการเพาะปลูกและการจัดพืชที่มียาเสพติดและวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท ควบคุมผู้ขนส่งพาณิชย์
6. ให้รัฐภาคีดำเนินมาตรการติดตามการส่งผ่านของยาเสพติด เพื่อสืบหาผู้เกี่ยวข้องกับลักลอบค้ายาเสพติดมาลงโทษ ตลอดจนกำหนดมาตรการในการปรามปรามการลักลอบค้ายาเสพติดทางทะเล

โดยเฉพาะมาตรการทางกฎหมาย ในการปรามปรามผู้กระทำความผิดในการลักลอบค้ายาเสพติดระหว่างประเทศ ซึ่งเป็นมาตรการใหม่ ดังต่อไปนี้

1. การริบทรัพย์สิน (Confiscation) ซึ่งถือเป็นการลงโทษผู้กระทำความผิดและเป็นการป้องกันไม่ให้เกิดการกระทำผิดเกิดขึ้นอีก ซึ่งเกี่ยวกับการริบทรัพย์สินนั้น ปัจจุบันกฎหมายส่วนใหญ่จะมีบทบัญญัติให้ริบหรือทำลายยาเสพติดให้โทษ และทรัพย์สินที่ใช้ในการกระทำความผิดอนุสัญญาเวียนนา 1988 มาตรา 5 นี้

ให้รีบไปถึงผลประโยชน์ใด ๆ ซึ่งได้มาโดยตรงหรือโดยทางอ้อมจากการกระทำความผิดเกี่ยวกับการค้ายาเสพติด

2. การส่งผู้ร้ายข้ามแดน (Extradition) เป็นมาตรการที่กำหนดไว้ในมาตรา 6 อนุมาตรา (1) - (6) โดยปัจจุบันนี้ประเทศต่าง ๆ ได้ยอมรับเป็นสากลแล้วว่า ความผิดเกี่ยวกับการค้ายาเสพติดเป็นความผิดอาญาระหว่างประเทศเช่นเดียวกับความผิดฐานโจรสลัดและการค้าทาส หากประเทศผู้รับคำขอไม่ส่งผู้กระทำความผิดซึ่งอยู่ในดินแดนของตน อาจจะด้วยเหตุผลว่าไม่ส่งผู้ร้ายข้ามแดนกรณีบุคคลนั้นเป็นสัญชาติของประเทศรับคำขอหรือเหตุผลอื่นใดแล้ว ประเทศนี้มีหน้าที่ต้องดำเนินคดีเกี่ยวกับ ผู้กระทำความผิดนั้นเอง

3. การควบคุมการส่งมอบยาเสพติด (Controlled Delivery) เป็นมาตรการที่กำหนดไว้ในมาตรา 11 การปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับการค้ายาเสพติดระหว่างประเทศ ต้องอาศัยความร่วมมือของเจ้าหน้าที่ของรัฐบาลหลายหน่วยงาน การส่งยาเสพติดข้ามประเทศนั้นเจ้าหน้าที่ศุลกากรก็มีบทบาทสำคัญในการจับกุมการส่งยาเสพติดข้ามพรมแดน การควบคุมเส้นทางการส่งยาเสพติดเป็นมาตรการของเจ้าหน้าที่ ในการปล่อยให้มีการส่งมอบยาเสพติดข้ามประเทศไปตามเส้นทาง ภายใต้การสอดส่องของเจ้าหน้าที่อย่างไม่เปิดเผย โดยเจ้าหน้าที่จะยังไม่เข้าไปทำการจับกุม ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ในการจับกุมผู้มีส่วนร่วมกระทำความผิดคนอื่น

4. การให้ความช่วยเหลือทางกฎหมาย (Mutual legal Assistance) ความผิดเกี่ยวกับการค้ายาเสพติดนั้น ปัจจุบันมักจะทำในลักษณะเป็นองค์กรอาชญากรรม พยานหลักฐานในการพิสูจน์เพื่อลงโทษผู้กระทำผิดบางกรณีจะอยู่ในหลายประเทศ ซึ่งกฎหมายวิธีพิจารณามีรายละเอียดแตกต่างกันไปการให้ความร่วมมือทางกฎหมายจึงกำหนดไว้ในมาตรา 7 ซึ่งประเทศภาคีมีหน้าที่ให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกันอย่างเต็มที่เพื่อให้บรรลุถึงเรื่อง

- 4.1 การสืบพยานหลักฐานหรือบันทึกคำให้การของบุคคล
- 4.2 การนำส่งเอกสารเกี่ยวกับคดีของศาล
- 4.3 การกระทำการค้นและการยึด
- 4.4 การตรวจสอบวัตถุและสถานที่
- 4.5 การใช้ข้อมูลและสิ่งที่จะใช้เป็นพยานหลักฐานได้
- 4.6 การให้เอกสารและหลักฐานที่เกี่ยวข้อง รวมถึงหลักฐานทาง
ธนาคาร หลักฐานทางการเงิน หลักฐานของบริษัท หรือธุรกิจ ทั้งที่เป็นต้นฉบับหรือ
สำเนาที่ได้รับการรับรองแล้ว
- 4.7 การระบุหรือสืบหาแหล่งที่มาของผลตอบแทน ทรัพย์สิน
เครื่องมือ หรือสิ่งอื่น เพื่อวัตถุประสงค์ในการใช้เป็นพยานหลักฐาน

5. การโอนการพิจารณาคดี (Transfer of Proceedings) แม้ว่าการโอน
การพิจารณาคดีจะเป็นการส่งผลกระทบถึงอำนาจอธิปไตยของประเทศภาคีก็ตาม
มาตรา 8 ได้กำหนดมาตรการการโอนการพิจารณาคดีขึ้นว่า ประเทศภาคีอาจโอน
การพิจารณาคดีในกรณี que เห็นว่าจะเป็นประโยชน์ต่อกระบวนการบริหารงานยุติธรรม
เพื่อให้ได้ตัวผู้กระทำผิดมาลงโทษตามกฎหมาย

2.4.4 ข้อกำหนดของบาเซล (Basel Statement of Principle
ข้อกำหนดแนวทางของบาเซล (Basel Statement of Principles : Statement
of Principles of The Basel Committee on Banking Regulations and
supervisory Prapices)

ข้อกำหนดแนวทางของบาเซลกำหนดขึ้นเมื่อวันที่ 12 ธันวาคม
พ.ศ.2531 ซึ่งได้กำหนดหลักในการต่อต้านการใช้ระบบธนาคารเพื่อออกเงิน
ผิดกฎหมายไว้ดังนี้

- (1) การให้ลูกค้าแสดงตนที่แท้จริง
- (2) การปฏิบัติตามกฎหมายและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจ
ทางการเงิน และการปฏิเสธที่จะทำธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการฟอกเงิน

(3) การให้ความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ผู้รักษากฎหมาย โดยให้ข้อมูลของลูกค้ำเท่าที่จะทำได้ตามกฎหมายที่มีอยู่

2.4.5 รายงานของ Financial Action Task Force (FATF)

FATF เป็นโครงการความร่วมมือระหว่างประเทศ เพื่อต่อต้านการฟอกเงินผ่านทางสถาบันทางการเงินต่าง ๆ FATF เกิดจากการประชุมสุดยอดทางเศรษฐกิจของสุดยอดของกลุ่มประเทศอุตสาหกรรม 7 ประเทศ หรือกลุ่ม G 7 เมื่อเดือนกรกฎาคม 2532 ที่ประชุมมีมติจัดตั้งคณะทำงานเฉพาะกิจเพื่อแก้ไขปัญหาเรื่องการฟอกเงินโดยเฉพาะมีชื่อว่า Financial Action Task Force (FATF) ซึ่ง FATF ได้ประกาศรายงานของตนอย่างเป็นทางการเมื่อ เดือนเมษายน 2533 ปัจจุบัน FATF มีสมาชิกรวม 26 ประเทศประกอบด้วยประเทศกลุ่ม OECD ทั้ง 24 ประเทศ (ออสเตรีย, เบลเยียม, แคนาดา, เดนมาร์ก, ฝรั่งเศส, เยอรมนี, กรีซ, ไอร์แลนด์, อิตาลี, ลักซ์เบิร์ก, เนเธอร์แลนด์, นอร์เวย์, โปรตุเกส, สเปน, สวีเดน, สวิตเซอร์แลนด์, ตุรกี, สหราชอาณาจักรสหรัฐอเมริกา, ญี่ปุ่น, ออสเตรเลีย, ฟินแลนด์, นิวซีแลนด์) และประเทศสิงคโปร์และฮ่องกง

ข้อเสนอแนะ 40 ข้อ (ภาคผนวก ค) ของ FATF มีหลักการสอดคล้องกับอนุสัญญาสหประชาชาติที่กรุงเวียนนาการต่อต้านการใช้ระบบการธนาคารเพื่อฟอกเงินของประเทศสมาชิกของ FATF มีหลักการดังนี้

(1) การลงทะเบียนการฟอกเงินผิดกฎหมาย ประเทศสมาชิกของ FATF มีข้อกำหนดลงทะเบียนการฟอกเงินผิดกฎหมายแตกต่างกันไปบางประเทศที่เอาผิดเฉพาะการกระทำโดยเจตนาบางประเทศเอาผิดกรณีทีละเลย และไม่เจตนาด้วยทั้งนี้บทลงโทษมีตั้งแต่การปรับการจำคุกไม่เกิน 20 ปี และการห้ามไม่ให้ประกอบอาชีพบางประเภท

(2) การยึดและอายัดทรัพย์สิน ประเทศสมาชิกของ FATF ส่วนใหญ่จะมีมาตรการภายในประเทศเกี่ยวกับการยึดและอายัดทรัพย์สินที่ได้จากการค้ายาเสพติด

แต่ก็มีเพียงบางประเทศเท่านั้นที่มีมาตรการครอบคลุมถึงการยึดทรัพย์สิน และการอายัดทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการฟอกเงินผิดกฎหมายอีกทั้งกฎหมายภายในประเทศ และสนธิสัญญาความร่วมมือทางกฎหมายก็ไม่ได้ระบุให้สามารถทำการยึดหรืออายัดทรัพย์สินที่ได้จากการค้ายาเสพติดที่อยู่ในประเทศสมาชิก FATF อื่นได้

(3) กฎหมายเรื่องการเปิดเผยความลับของธนาคาร (Bank Secrecy Laws) และข้อกำหนดเรื่องการรายงาน

(3.1) การแสดงตนของลูกค้าประเทศสมาชิก FATF ทุกประเทศ ไม่อนุญาตให้มีการใช้ชื่อบัญชีที่ปกปิดชื่อจริงของลูกค้า (Anonymous Account) ทั้งยังกำหนดให้ลูกค้าต้องทำการแสดงตนในการฝากเงินด้วย

(3.2) การเก็บประวัติข้อมูลในการทำธุรกิจประเทศสมาชิก FATF บางประเทศ ได้กำหนดให้ธนาคารต้องทำการเก็บประวัติข้อมูลในการทำธุรกิจไว้เพื่อจุดประสงค์ในการต่อต้านการฟอกเงินผิดกฎหมายและอาชญากรรมอื่น ๆ เช่น ข้อมูลด้านธุรกิจเงินสดมูลค่าสูง หรือข้อมูลธุรกิจด้านการต่างประเทศ เป็นต้น ข้อมูลเหล่านี้จะถูกส่งมอบให้ผู้รักษากฎหมายไว้ได้ในกรณีที่มีคำสั่งของศาล

(3.3) การสืบค้นหาธุรกิจที่ต้องสงสัย การสืบค้นหาธุรกิจที่น่าสงสัยในระบบการเงินของประเทศสมาชิก FATF สามารถทำได้โดยอาศัยวิธีการให้ธนาคารจัดตั้งระบบการตรวจค้นหาธุรกิจที่น่าสงสัยนั้น ต่อเจ้าหน้าที่ผู้รักษากฎหมายได้โดยไม่มีควมร้บผิดในข้อหาเปิดเผยความลับของลูกค้า แต่ทั้งนี้ธนาคารของประเทศสมาชิก FATF บางประเทศก็ยังไม่สามารถรายงานธุรกิจดังกล่าวได้ เพราะเป็นการขัดต่อกฎหมาย Secrecy Law ในขณะที่บางประเทศเช่นสหรัฐอเมริกา เป็นต้น การไม่รายงานถึงธุรกิจดังกล่าวถือเป็นความผิด

จะเห็นได้ว่าการต่อต้านการฟอกเงินผิดกฎหมายของประเทศต่าง ๆ แม้กระทั่งประเทศสมาชิกของ FATF ก็มีการปฏิบัติที่แตกต่างกันในหลาย ๆ เรื่องด้วยกัน ซึ่งขณะนี้องค์กรเหล่านี้อยู่ระหว่างหาสมาชิกเพิ่มและกระตุ้นให้บรรดาสมาชิก

หันหน้ามาช่วยกันแก้ไขปัญหาและสร้างเครื่องมือร่วมกันทางกฎหมายที่มีมาตรฐาน เป็นที่ยอมรับได้รายละเอียดข้อขอแนะนำ 40 ประการ ของ FATF มีดังต่อไปนี้

ข้อแนะนำ 40 ประการของ Financial Action Task Force (FATF)

1. แต่ละประเทศควรจะปฏิบัติตามข้อสัญญาเวียนนาโดยทันที และควรกระทำการตามสัตยาบันด้วย
2. ควรมีการปรับปรุงกฎหมาย เรื่องการเปิดเผยความลับของสถาบันการเงินเพื่อไม่ให้เป็นการอุปสรรคต่อการนำข้อแนะนำที่กล่าวนี้มาใช้ปฏิบัติ
3. มาตรการต่อต้านการฟอกเงินผิดกฎหมายควรรวมถึงการเพิ่มความร่วมมือและข้อกฎหมายโดยรวมที่ช่วยสนับสนุนการสืบสวนการดำเนินการตามกฎหมายและการส่งผู้ร้ายข้ามแดนในกรณีการฟอกเงินผิดกฎหมาย
4. แต่ละประเทศควรดำเนินมาตรการซึ่งรวมถึงมาตรการด้านกฎหมายด้วย ทั้งนี้เพื่อให้การฟอกเงินที่ได้จากการค้ายาเสพติดเป็นความผิดทางอาญา
5. แต่ละประเทศควรพิจารณาเพิ่มบทลงโทษ สำหรับการฟอกเงินที่ได้รับจากการค้ายาเสพติดให้หนักเท่ากับโทษของอาชญากรรมร้ายแรงอื่น ๆ
6. ความผิดจากการฟอกเงินผิดกฎหมายอย่างน้อยควรเริ่มตั้งแต่การล่วงรู้ถึงธุรกรรมฟอกเงินผิดกฎหมายเพราะการรับรู้ดังกล่าวเป็นการแสดงถึงเจตนาผิดทางหนึ่ง
7. ทั้งสถาบันและเจ้าหน้าที่ของสถาบัน ที่ทำการฟอกเงินผิดกฎหมาย ควรจะมีความผิดทางอาญาด้วยกัน
8. ประเทศต่าง ๆ ควรจะจัดให้มีมาตรการต่าง ๆ เท่าที่จำเป็นตามที่ข้อสัญญาเวียนนากำหนด ซึ่งรวมถึงมาตรการด้านกฎหมายเพื่อให้เจ้าหน้าที่ผู้รักษากฎหมายสามารถยึด หรืออายัดทรัพย์สินใด ๆ ที่ได้มาจากหรือเป็นเครื่องมือของการฟอกเงินผิดกฎหมาย และมาตรการด้านบทลงโทษทั้งทางอาญา ทางแพ่ง และทางการเงิน
9. ข้อแนะนำที่ 12 - 29 ในข้อแนะนำ 40 ประการนี้ควรจะมีผลบังคับใช้ทั้งกับธนาคารและสถาบันการเงินอื่น ๆ ด้วย

10. ทางการของประเทศต่าง ๆ ควรจะดำเนินการเพื่อให้องค์กรต่าง ๆ ที่มีการทำธุรกิจเกี่ยวข้องกับการชำระเงินสดจำนวนมากปฏิบัติตามข้อแนะนำ 40 ประการนี้ให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้

11. ควรจะกำหนดประเภทของสถาบันการเงิน ที่ไม่ใช่ธนาคารและสถาบันอื่น ๆ ที่ทำธุรกิจเกี่ยวข้องกับการเงินสด ซึ่งต้องปฏิบัติตามข้อแนะนำ 40 ประการนี้ให้ สอดคล้องกันในแต่ละประเทศ

12. สถาบันการเงินต่าง ๆ ไม่ควรมีบัญชีซึ่งปกปิดชื่อจริงของลูกค้าหรือบัญชีที่ใช้ชื่อปลอมควรมีกฎหมาย กฎหมาย ข้อกำหนด หรือข้อตกลงระหว่างสถาบันการเงินกันเองว่าจะต้องให้ลูกค้าแสดงตนพร้อมหลักฐานแสดงตน (Identifying Document) และบันทึกประวัติไว้ เมื่อเริ่มทำธุรกิจหรือทำธุรกรรมให้ลูกค้า

13. สถาบันการเงินควรมีมาตรการที่จะได้มา ซึ่งข้อมูลประวัติที่แท้จริงของลูกค้า โดยเฉพาะในกรณีที่มีผู้อื่นมากระทำการแทนให้

14. สถาบันการเงินควรเก็บประวัติการทำธุรกรรมต่าง ๆ ไว้อย่างน้อย 5 ปี ทั้งนี้ เพื่อให้สามารถให้ข้อมูลแก่ผู้รักษากฎหมายได้ในกรณีที่ถูกร้องขอเพื่อประกอบการสืบสวนหรือการดำเนินคดี

15. สถาบันการเงินควรจะให้ความสนใจกับธุรกรรมที่มีมูลค่าสูง หรือธุรกรรมที่มีรูปแบบผิดไปจากธรรมดา เช่น เป็นการกระทำที่ไม่มีเหตุผลในทางเศรษฐกิจและทางกฎหมายและควรสืบหาข้อเท็จจริงถึงความเป็นมา และวัตถุประสงค์ของการทำธุรกรรมนั้นเพื่อให้มีข้อมูลที่สามารถช่วยงานผู้กำกับ ผู้ตรวจสอบและเจ้าหน้าที่ผู้รักษากฎหมายได้

16. ควรมีกฎหมายคุ้มครองสถาบันการเงิน และเจ้าหน้าที่ของสถาบันการเงินเพื่อมิให้มีความผิดในฐานะที่เปิดเผยมูลข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับธุรกรรมที่สงสัยว่าจะ เกี่ยวข้องกับอาชญากรรมให้แก่เจ้าหน้าที่ผู้รักษากฎหมาย

17. สถาบันการเงิน ผู้บริหาร และเจ้าหน้าที่ของสถาบันการเงินไม่ควรจะแจ้งให้ลูกค้าทราบถึงการรายงานเจ้าหน้าที่ผู้รักษากฎหมายเกี่ยวกับข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับลูกค้านั้น ๆ

18. สถาบันการเงินต้องรายงานถึงธุรกรรมที่น่าสงสัย ตามข้อแนะนำของเจ้าหน้าที่ผู้รักษากฎหมาย ทั้งในกรณีของประเทศที่ใช้ระบบการรายงานโดยบังคับและระบบการรายงานโดยสมัครใจ

19. ในประเทศที่ไม่มีข้อกำหนด ให้สถาบันการเงินต้องรายงานถึงธุรกรรมที่น่าสงสัยของลูกค้า สถาบันการเงินควรปฏิบัติวิธีที่จะให้ความช่วยเหลือหรือมีความสัมพันธ์กับลูกค้า และปิดบัญชีของลูกค้านั้น

20. สถาบันการเงิน ควรจะจัดให้มีโครงการต่อต้านการฟอกเงิน ผิดกฎหมาย ซึ่งอย่างน้อยประกอบด้วย การกำหนดนโยบาย กรรมวิธี และการควบคุมขึ้นภายในองค์กร การแต่งตั้งให้เจ้าหน้าที่ระดับบริหารดูแลให้เป็นไปตามนโยบายดังกล่าว ตลอดจนการจัดให้มีการคัดเลือกพนักงานที่มีคุณภาพ จัดให้มีการฝึกอบรมพนักงานและให้มีกลไกตรวจสอบระบบการต่อต้านการฟอกเงินผิดกฎหมาย

21. สถาบันการเงินควรจะให้ความสนใจ และเฟื่องเลี้ยงความสัมพันธ์ทางธุรกิจ และการทำธุรกรรมกับบุคคล หรือนิติบุคคลของประเทศที่ไม่ได้นำข้อแนะนำ 40 ประการนี้มาบังคับใช้ โดยเฉพาะในกรณีที่ธุรกรรมนั้น ๆ ไม่มีเหตุผลทางเศรษฐกิจและกฎหมายสถาบันการเงินก็ควรจะให้สอบและบันทึกประวัติบุคคลดังกล่าวไว้ก่อน

22. สถาบันการเงินควรจะให้สาขาหรือบริษัทย่อยของตนในต่างประเทศปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ที่กล่าวข้างต้นนี้ ให้มากที่สุดเท่าที่กฎหมายของประเทศตั้งสำนักงานนั้น ๆ จะอนุญาตให้ทำได้ สำหรับกรณีที่กฎหมายของประเทศ ที่สำนักงานตั้งอยู่ไม่อนุญาตให้ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ได้ ก็ให้สถาบันการเงินนั้นแจ้งให้เจ้าหน้าที่ ผู้รักษากฎหมายในประเทศที่สถาบันแม่ตั้งอยู่ทราบด้วย

23. ควรจะได้มีการศึกษาถึงความเป็นไปได้ ที่จะดำเนินมาตรการสืบสวนและกำกับควบคุมการขนส่งเงินสดข้ามแดนอย่างเข้มงวดโดยไม่เป็นอุปสรรคต่อการเคลื่อนย้ายเงินทุนโดยเสรี

24. ประเทศต่าง ๆ ควรจะพิจารณาถึงความเป็นไปได้ และประโยชน์ของการกำหนดให้สถาบันการเงินและตัวกลาง (Intermediaries) ต่าง ๆ ต้องรายงานธุรกรรมเงินตราทั้งในประเทศ และระหว่างประเทศที่มีมูลค่าสูงกว่ามูลค่าที่กำหนดไว้แก่หน่วยงานของทางการ โดยหน่วยงานดังกล่าวจะรวบรวมข้อมูลในคอมพิวเตอร์

เพื่อเป็นประโยชน์ต่อเจ้าหน้าที่ผู้รักษากฎหมาย ในการดำเนินคดีการฟอกเงินผิดกฎหมาย

25. ประเทศต่าง ๆ ควรสนับสนุนพัฒนาการ และเทคนิคการบริหารเงินใหม่ ๆ เพื่อทดแทนการโอนเงินเปลี่ยนมือเช่นการใช้เช็ค การใช้ Payment Card การนำเงินเดือนฝากเข้าบัญชีโดยตรง เป็นต้น

26. เจ้าหน้าที่ผู้กำกับสถาบันการเงินหรือตัวกลาง (Intermediaries) หรือเจ้าหน้าที่ผู้รักษากฎหมายอื่นควรจะดำเนินการให้สถาบันที่อยู่ภายใต้การกำกับของตน มีมาตรการป้องกันการฟอกเงินผิดกฎหมายอย่างเพียงพอ และเจ้าหน้าที่เหล่านี้ควรจะให้ความร่วมมือกันระหว่างประเทศเพื่อการสืบสวน และการดำเนินคดีการฟอกเงินผิดกฎหมาย

27. เจ้าหน้าที่ผู้รักษากฎหมายควรจะทำกับและออกหมายเลขควบคุมกิจการอื่น ๆ ที่ใช้เงินสดในการทำธุรกิจกำหนดให้กิจการนั้นๆ นำข้อแนะนำ 40 ประการนี้มาปฏิบัติด้วย

28. เจ้าหน้าที่ผู้รักษากฎหมายควรกำหนดแนวทางที่จะช่วยให้สถาบันการเงินตรวจพบพฤติกรรมที่น่าสงสัยของลูกค้าและควรจะได้มีการปรับปรุงและพัฒนาแนวทางนี้อยู่เสมอ

29. เจ้าหน้าที่ผู้รักษากฎหมาย หรือผู้กำกับสถาบันการเงินควรจะใช้มาตรการทางกฎหมายที่จำเป็นเพื่อป้องกันอาชญากรรมหรือผู้สมรู้ร่วมคิดเข้าครอบงำกิจการของสถาบันการเงิน

30. ควรจะให้มีการบันทึกรายการเงินสดหมุนเวียนระหว่างประเทศ เพื่อจะได้สามารถประมาณการปริมาณเงินสดที่หมุนเวียนกับประเทศต่าง ๆ ได้

31. เจ้าหน้าที่ผู้รักษากฎหมายระหว่างประเทศ เช่น Interpole และ Customs Cooperation Council ควรจะรับผิดชอบในการรวบรวม และเผยแพร่ข้อมูลให้แก่เจ้าหน้าที่ผู้รักษากฎหมายอื่น ๆ ทราบถึงเรื่องการฟอกเงินผิดกฎหมาย ครั้งล่าสุดและเทคนิคต่าง ๆ ในการฟอกเงินผิดกฎหมาย ขณะเดียวกันธนาคารกลาง และผู้กำกับธนาคารก็สามารถดำเนินการเช่นนี้ผ่านเครือข่ายของตนเช่นกัน

32. ประเทศต่าง ๆ ควรจะดำเนินการเพื่อสนับสนุนการ และเปลี่ยนข้อมูลเกี่ยวกับธุรกรรมที่น่าสงสัยตามที่เจ้าหน้าที่ผู้รักษากฎหมายของประเทศอื่น ๆ ร้องขอ ทั้งนี้ควรจะได้มีการปกป้องให้การแลกเปลี่ยนข้อมูลดังกล่าวนี้เป็นไปอย่าง

สอดคล้องกับข้อกำหนดภายในประเทศและระหว่างประเทศในเรื่อง Privacy and Data Protection ด้วย

33. ประเทศต่าง ๆ ควรจะดำเนินการเพื่อให้แน่ใจว่าความแตกต่างของมาตรฐานความรู้ด้านคำจำกัดความ เรื่องการกระทำผิดโดยการฟอกเงิน ผิดกฎหมายของนานาประเทศไม่ว่าจะเป็นอุปสรรคต่อความสามารถ หรือความตั้งใจของนานาประเทศในการให้ความช่วยเหลือด้านกฎหมายรวมกัน (Mutually Legal Assistance)

34. การร่วมมือระหว่างประเทศควรจะได้รับ การสนับสนุนจากข้อตกลง และการดำเนินการในระดับ Bilateral และ Multilateral ซึ่งมีหลักการทางกฎหมายร่วมกันในอันที่จะให้มีมาตรการที่จะให้มีการช่วยเหลือกันและกันมากที่สุด

35. ประเทศต่าง ๆ ควรจะสนับสนุนให้มีสัญญาระหว่างประเทศ เช่น ร่างสัญญาของ Council of Europe ในเรื่องเกี่ยวกับการอายัดทรัพย์สินที่ได้จากการทำผิดกฎหมาย เป็นต้น

36. ควรสนับสนุนให้เจ้าหน้าที่ผู้รักษากฎหมายของประเทศต่าง ๆ ร่วมมือกันในการสืบสวน

37. ควรจะมีวิธีช่วยเหลือซึ่งกันและกันในเรื่องที่เกี่ยวกับอาชญากรรม โดยการใช้มาตรการบังคับต่าง ๆ เช่น การให้สถาบันการเงินหรือบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้องจัดทำบันทึกรายงานการค้นหาคูคณและหลักฐานต่าง ๆ ที่ใช้ประกอบการสืบสวนคดีการฟอกเงินผิดกฎหมาย และการดำเนินคดีในต่างประเทศ เป็นต้น

38. ควรจัดให้มีเจ้าหน้าที่ดำเนินการเร่งด่วนเพื่อสนองตอบตามที่ต่างประเทศร้องขอในการชี้ตัวยึดและอายัดทรัพย์สินจากการฟอกเงินผิดกฎหมายหรือการกระทำผิดทางอาญา เพื่อให้ได้มาซึ่งเงินที่ถูกฟอกนั้น

39. เพื่อเป็นการป้องกันการขัดแย้ง ของเขตอำนาจศาลในกรณีคดีที่อยู่ภายใต้การดำเนินคดีของหลายประเทศ ดังนั้น ควรจะได้มีการพิจารณาถึงเครื่องมือและกลไกเพื่อเลือกสถานที่พิจารณาคดีที่ดีที่สุดสำหรับดำเนินคดีกับผู้ต้องหาอย่างยุติธรรม และในทำนองเดียวกันควรจะได้มีการดำเนินการเพื่อความร่วมมือในการยึดและอายัดทรัพย์สินซึ่งอาจหมายรวมถึงการแบ่งจัดสรรทรัพย์สินที่ยึดมาได้ระหว่างกัน

40. ประเทศต่าง ๆ ควรมีกรรมวิธีที่จะส่งให้ผู้ต้องหาคดีการฟอกเงิน ผิดกฎหมายหรือคดีอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องข้ามแดนกันได้

จากบทบาทของนานาประเทศในการต่อต้านการฟอกเงินไม่ว่าจะเป็น EC Council Directive "Council of Europe Convention" UN Vienna Convention Against Hlicit Traffic in Narcotic Drugs and Psychotropic Substance 1988, Damsel Statement of principle หรือข้อแนะนำ 40 ประการของ Financial Action Task Force (FATF) ล้วนแล้วแต่มุ่งได้ความสำคัญต่อสถาบันการเงิน โดยการสร้าง มาตรการเพื่อให้สถาบันการเงินเป็นองค์กรสำคัญในการต่อต้านการฟอกเงิน ในขณะที่ เดียวกันก็ควบคุมสถาบันการเงินมิให้กระทำการฟอกเงินดังที่ได้เกิดในคดีธนาคาร BCCI มาแล้ว

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย